

PREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
Marian Banaś

LWR.410.23.1.2023

Pan
prof. dr hab. Jacek Semaniak
Prezes
Głównego Urzędu Miar

Główny Urząd Miar
ul. Elektoralna 2
00-139 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/088 – „Funkcjonowanie administracji miar”

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Główny Urząd Miar ¹ , ul. Elektoralna 2, 00-139 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	prof. dr hab. Jacek Semaniak, Prezes Głównego Urzędu Miar ² , od 9 listopada 2020 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizacja zadań obejmujących utrzymywanie oraz rozwój systemu legalnych jednostek miar i państwowych wzorców jednostek miar oraz zadania polegającego na potwierdzeniu spełniania funkcji i wymagań technicznych dla kas rejestrujących na podstawie art. 111 ust. 6d pkt 1 ustawy o podatku od towaru i usług. 2. Planowanie i wykonywanie zadań z zakresu prawnej kontroli metrologicznej oraz ustawy o towarach paczkowanych. 3. Ustalanie i dochodzenie należności wynikających z realizacji ustawowych zadań.
Okres objęty kontrolą	Lata 2021-2023 (I półrocze) z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed i po tym okresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Artykuł 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Cezary Mazik, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWR/109/2023 z 29 czerwca 2023 r. 2. Renata Kojro, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWR/125/2023 z 1 sierpnia 2023 r. 3. Piotr Kociołek, inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWR/121/2023 z 27 lipca 2023 r.

(akta kontroli: tom I, str. 1-6)

¹ Dalej także: GUM lub Urząd.

² Dalej: Prezes GUM.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623; dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Główny Urząd Miar co do zasady prawidłowo realizował przypisane mu zadania wynikające z przepisów ustawy z dnia 11 maja 2001 r. Prawo o miarach⁵ oraz ustawy z dnia 7 maja 2009 r. o towarach paczkowanych⁶.

W GUM funkcjonował przejrzysty podział kompetencji, odpowiedzialności i nadzoru nad wykonaniem zadań obejmujących utrzymywanie i rozwój systemu legalnych jednostek miar oraz państwowych wzorców jednostek miar. W okresie objętym kontrolą zgodnie z przepisami i procedurami uznawano wzorce jednostek miar za państwowe wzorce jednostek miar oraz rzetelnie prowadzono dokumentację w tym zakresie. Na ogół prawidłowo planowano i wykonywano w GUM zadania z zakresu prawnej kontroli metrologicznej oraz wynikające z ustawy o towarach paczkowanych. GUM mając na uwadze wymogi współczesnej gospodarki, zaplanował i wdrażał działania ukierunkowane na unowocześnienie świadczonych usług. W wyniku tych działań udoskonalono lub udostępniono 21 usług metrologicznych z 70 zaplanowanych w strategii działania na lata 2022-2025. Prezes GUM podjął również działania na rzecz stworzenia ogólnopolskiej bazy przyrządów pomiarowych na potrzeby prowadzenia prawnej kontroli metrologicznej w systemie ŚWITEŻ⁷. NIK wskazuje jednakże, że wdrożenie tego systemu nastąpiło w 2022 r., tj. z dwuletnim opóźnieniem, a udostępniona w nim ogólnopolska baza przyrządów pomiarowych wykorzystywana m.in. w działalności okręgowych urzędów miar, dotychczas nie została w pełni skompletowana.

GUM w sposób prawidłowy i gospodarny ustalał także należności wynikające z realizacji ustawowych zadań. Opłaty za czynności urzędowe oraz wynagrodzenia za czynności cywilnoprawne były pobierane w wysokościach zgodnych z właściwymi rozporządzeniami oraz wewnętrznymi cennikami. Rzetelnie prowadzono również działania zmierzające do odzyskania przeterminowanych należności.

Przewlekłe prowadzenie spraw przez GUM stwierdzono w przypadku dwóch z sześciu badanych postępowań w sprawie wydawania potwierdzeń spełniania funkcji i wymagań technicznych dla kas rejestrujących na podstawie art. 111 ust. 6d pkt 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towaru i usług⁸.

Stwierdzone ponadto w toku kontroli nieprawidłowości dotyczyły m.in.: [1] przechowywania państwowego wzorca lepkości kinematycznej niezgodnie z instrukcją jego obsługi; [2] prowadzenia trzech z sześciu postępowań w sprawie wydawania potwierdzeń spełniania funkcji i wymagań technicznych dla kas rejestrujących z naruszeniem terminów określonych w art. 35 § 3 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego⁹; [3] opóźnień w publikacji w Dzienniku Urzędowym GUM obwieszczeń w sprawach: rejestru zatwierdzonych typów przyrządów pomiarowych oraz informacji o utworzonych i zniesionych punktach legalizacyjnych; [4] niezawiadomianiu strony, na podstawie art. 106 § 2 KPA, o zwróceniu się do właściwego dyrektora Okręgowego Urzędu Miar¹⁰ o wyrażenie opinii w sprawie możliwości utworzenia danego punktu legalizacyjnego; [5] nieegzekwowania od dyrektorów OUM wyrażania w drodze postanowienia opinii w sprawie możliwości utworzenia punktu legalizacyjnego; [6] nierzetelnego sporządzania rocznych sprawozdań z kontroli.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dz. U. z 2022 r. poz. 2063; dalej: Prawo o miarach.

⁶ Dz. U. z 2022 r. poz. 2255; dalej: ustawa o towarach paczkowanych.

⁷ System Wsparcia Informatycznego Usług Terenowej Administracji Miar, dalej: ŚWITEŻ.

⁸ Dz. U. z 2023 r. poz. 1570, ze zm.; dalej: ustawa o podatku od towarów i usług.

⁹ Dz. U. z 2023 r. poz. 775, ze zm.; dalej: KPA.

¹⁰ Dalej: OUM.

NIK zwraca również uwagę, że proces uznawania wzorca jednostki miary lepkości kinematycznej rozpoczął się w GUM w latach 60. ubiegłego wieku, a od lat 90. XX wieku trwały prace związane z ponownym potwierdzeniem zdolności metrologicznych tego wzorca, które ostatecznie zakończyły się w 2021 r. Tym samym budowa państwowego wzorca jednostki miary lepkości kinematycznej wielokrotnie przekraczała średni okres dla tego typu działań szacowany przez GUM w przedziale od 10 do 15 lat. Wskazać przy tym należy, że budowa przedmiotowego wzorca była w dużej mierze pracą powielającą istniejące rozwiązania znane z dostępnych metod naukowo-statystycznych i w ocenie NIK nie było uzasadnienia dla tak długiego jej procedowania.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe¹¹ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Realizacja zadań obejmujących utrzymywanie oraz rozwój systemu legalnych jednostek miar i państwowych wzorców jednostek miar oraz zadania polegającego na potwierdzeniu spełniania funkcji i wymagań technicznych dla kas rejestrujących na podstawie art. 111 ust. 6d pkt 1 ustawy o podatku o towaru i usług

Opis stanu faktycznego

1.1. W GUM wprowadzone zostały zasady postępowania w procesie uznawania wzorców jednostek miar za państwowe wzorce jednostek miar oraz postępowania w sprawach o wydanie decyzji potwierdzającej dla kas rejestrujących.

(akta kontroli: tom I, str. 9-27)

Kwestie realizacji zadań obejmujących utrzymywanie i rozwój systemu legalnych jednostek miar i państwowych wzorców jednostek miar uwzględniono w dwóch czteroletnich strategicznych planach działania GUM, które obowiązywały w latach objętych kontrolą NIK. I tak, w:

- *Czteroletnim Strategicznym Planie Działania GUM 2018-2021* – przewidziano do realizacji 23 cele strategiczne w trzech obszarach: [A] Wzorce¹², [B] Technologie¹³, oraz [C] Służba miar¹⁴. Po czterech latach w pełni zrealizowano mierniki docelowe dla 13 celów, a dla pozostałych 10 celów mierniki te wykonano poniżej przyjętych wartości docelowych. Istotny wpływ na realizację zaplanowanych działań miały obostrzenia związane z epidemią COVID-19, co spowodowało, że nie wszystkie zaplanowane działania mogły być w pełni zrealizowane;
- *Czteroletnim Strategicznym Planie Działania GUM 2022-2025* – zaplanowano w nim pięć celów strategicznych. Informacje na temat oceny postępu realizacji zadań priorytetowych i stopnia osiągnięcia celów głównych miały być zawarte w sprawozdaniach z wykonania rocznych planów działania GUM. W sprawozdaniu za 2022 r. wskazano, że poziom realizacji celów wynosił: [1] artykuły naukowe – 36,67% wartości docelowej; [2] rozpoczęte przewody doktorskie – 190% wartości docelowej; [3] nowe usługi metrologiczne – 30% wartości docelowej (udoskonalono lub

¹¹ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹² Cele od 1 do 6.

¹³ Cele od 7 do 15.

¹⁴ Cele od 16 do 23.

udostępniono 21 usług metrologicznych z 70 zaplanowanych)¹⁵; [4] wspólne krajowe projekty B+R wynikające z podpisanych umów – 50% wartości docelowej oraz [5] udział GUM w międzynarodowych projektach – 10,71% wartości docelowej.

(akta kontroli: tom I, str. 9-42, 347-354 plik 1-18)

W okresie objętym kontrolą, zgodnie z art. 16 ust. 3 Prawa o miarach. Prezes GUM przygotowywał i przedstawiał ministrowi właściwemu do spraw gospodarki, w terminie do 31 marca każdego roku kalendarzowego, zaopiniowany przez Radę Metrologii: roczny plan działania GUM obejmujący realizację poszczególnych zadań oraz roczne sprawozdanie z realizacji zadań Urzędu.

(akta kontroli: tom I, str. 9-42, 48, 347-354 plik 1-18)

Zgodnie z zapisami obowiązującego w latach 2021-2023 (I półrocze) Regulaminu organizacyjnego Urzędu¹⁶, w strukturze GUM wyodrębniono komórki organizacyjne, którym przypisano zadania w zakresie utrzymywania i rozwoju systemu legalnych jednostek miar i państwowych wzorców jednostek miar. Szczegółowy zakres zadań określały ich regulaminy wewnętrzne.

(akta kontroli: tom I, str. 55-62, 355-357 plik 1-35; tom II, str. 443-503 plik 745-757)

Stan¹⁷ zatrudnienia w ww. komórkach organizacyjnych wynosił odpowiednio: 163 osoby (według stanu na 1 stycznia 2021 r.), 154 osoby (według stanu na 1 stycznia 2022 r.), 153 osoby (według stanu na 1 stycznia 2023 r.) oraz 153 osoby (według stanu na 30 czerwca 2023 r.). W tym okresie liczba wakatów wynosiła kolejno: siedem; 11; dziewięć oraz 11. Prezes GUM wyjaśnił, że większość braków kadrowych wynikała z fluktuacji zatrudnienia oraz przechodzenia na emeryturę doświadczonych pracowników. Jako główną przyczynę występowania niedoborów pracowników Prezes GUM podał oczekiwania finansowe kandydatów spełniających warunki do zatrudnienia, które przekraczały możliwości finansowe Urzędu. Stan zatrudnienia, mimo wakatów, pozwalał na realizację nałożonych zadań.

(akta kontroli: tom I, str. 13-14, 55-62)

---

¹⁵ W strategii przewidziano modernizację lub unowocześnienie 70 usług. Według stanu na 31 grudnia 2022 r. w zakresie nowych i udoskonalonych usług zrealizowano: [1] udoskonalenie procedur badania kas rejestrujących – dostosowane do postępu technicznego oraz zmiany przepisów; [2] udoskonalenie procedur badania oprogramowania przyrządów pomiarowych na potrzeby oceny zgodności – dostosowanie do nowego wydania przewodnika WELMEC Guide 7.2: 2022 Software Guide; [3] wielopierwiastkowe certyfikowane materiały odniesienia (CRM): do oznaczania zawartości metali (Na, K, Mg i Ca) w roztworach wodnych za pomocą ICP-OES, ICP-MS, ASA; [4] oznaczanie zawartości metali (As, Cd, Cr, Cu, Fe, Mn, Ni, Pb, Zn) w wodach za pomocą ICPOES, ICP-MS, ASA; [5] wzorcowanie wzorców płaskości – nowy wpis CMC w bazie KCDB; [6] rozszerzenie zakresu wzorcowania wzorców chropowatości; [7] polepszenie jakości wzorcowa wzorców okrągłości; [8] wzorcowanie obciążeń przekładników – nowy wpis CMC w bazie KCDB; [9] wzorcowanie liczników energii elektrycznej mocy pozornej – aktualizacja wpisu CMC w bazie KCDB; [10] rozszerzenie zakresu wzorcowania liczników energii elektrycznej mocy czynnej – aktualizacja wpisu CMC w bazie KCDB; [11] rozszerzenie zakresu wzorcowania liczników energii elektrycznej dla mocy elektrycznej biernej – aktualizacja wpisu CMC w bazie KCDB; [12] polepszenie jakości wzorcowania kondensatorów – aktualizacja wpisu CMC w bazie KCDB; [13] polepszenie jakości wzorcowania cewek indukcyjnych – aktualizacja wpisu CMC w bazie KCDB; [14] sprawdzanie liczników energii elektrycznej w ramach kontroli przestrzegania przepisów ustawy o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku; [15 i 16] udoskonalenie wzorcowania i legalizacji wag nieautomatycznych; [17] rozszerzenie zakresu wzorcowania wzorców masy; [18] wzorcowanie ekstensometrów zamontowanych w maszynach wytrzymałościowych – rozszerzono zakres akredytacji PCA do 1 300 mm (Norma PN-EN ISO 9513:2013-06 Metale – Wzorcowanie ekstensometrów stosowanych w próbie jednoosiowego rozciągania); [19] wzorcowanie systemu pomiaru głębokości w twardościomierzach Rockwella – rozszerzono zakres akredytacji PCA (Norma PN-EN ISO 6508-2:2015-04 Metale – Pomiar twardości sposobem Rockwella – Część 2: Sprawdzanie i wzorcowanie twardościomierzy i wgłębników); [20 i 21] legalizacja i wzorcowanie zbiorników pomiarowych metodą geometryczną.

¹⁶ Nadanym zarządzeniami Prezesa Głównego Urzędu Miar w sprawie nadania Regulaminu organizacyjnego Głównemu Urzędowi Miar: [1] nr 3 z dnia 31 grudnia 2019 r., ze zm.; [2] nr 6 z dnia 23 marca 2021 r.; [3] nr 19 z dnia 30 grudnia 2021 r., ze zm.

¹⁷ Bez osób zatrudnionych na kierowniczych stanowiskach państwowych, który w kontrolowanym okresie kształtował się odpowiednio na poziomie: trzy osoby według stanu na 1 stycznia 2021 r. oraz po dwie według stanu na 1 stycznia 2022 r., 1 stycznia 2023 r. oraz 30 czerwca 2023 r.

W latach 2021-2023 (I półrocze) w zakresie objętym kontrolą w GUM nie ponoszono wydatków na zatrudnienie w ramach umów cywilnoprawnych.

(akta kontroli: tom I, str. 9-43, 309-346 plik 346)

1.2. Liczba uznanych państwowych wzorców jednostek miar według stanu na 31 grudnia 2020 r. wynosiła 24, z czego dwa wzorce były utrzymywane w Instytucji Desygnowanej, spoza administracji miar¹⁸. W 2021 r. za państwowe wzorce jednostek miar uznano dodatkowo: państwowy wzorzec jednostki miary lepkości kinematycznej¹⁹ oraz państwowy wzorzec jednostki miary mocy prądu elektrycznego przemiennego²⁰, a tym samym liczba państwowych jednostek miar wzrosła do 26. Liczba ta do 30 czerwca 2023 r. nie uległa zmianie.

W okresie objętym kontrolą w budowie było natomiast kolejno: 32²¹, 29²² oraz 26²³ państwowych wzorców jednostek miar. Zmniejszenie (o trzy) liczby państwowych wzorców jednostek miar w budowie w 2021 r. w porównaniu do roku poprzedniego, było spowodowane uznaniem przez Prezesa GUM dwóch wskazanych powyżej wzorców za państwowe wzorce jednostek miar oraz zmodernizowaniem państwowego wzorca jednostki miary gęstości pod kątem jego elementów składowych, co wymagało wydania nowej decyzji Prezesa GUM o uznaniu wzorca za wzorzec państwowy.

Natomiast zmniejszenie (o trzy) liczby państwowych wzorców w budowie w 2023 r. w porównaniu do 2022 r., wynikało z tego, że w jednym przypadku zrezygnowano z uznania za wzorzec państwowy wzorca pomiarowego wielkości pośredniej dla wielkości mierzonych bezpośrednio: temperatury i temperatury punktu rosy²⁴. W pozostałych dwóch przypadkach²⁵, w okresie podanym w harmonogramie, zrezygnowano z uznania wzorców pomiarowych za wzorce państwowe ze względu na brak międzynarodowych porównań międzylaboratoryjnych pozwalających na potwierdzenie aktualnych zdolności pomiarowych wzorców.

(akta kontroli: tom I, str. 9-30, 55-60, 86-87, 309-346 plik 44-492)

W badanym okresie zmodernizowano odpowiednio: 10 państwowych wzorców jednostek miar za łączną kwotę 432,6 tys. zł (w 2021 r.); cztery wzorce za łączną kwotę 400,0 tys. zł (w 2022 r.) oraz jeden wzorzec bez ponoszenia kosztów na zakupy inwestycyjne (w 2023 r.). Przeprowadzone modernizacje nie były bezpośrednio związane ze zmianami definicji Międzynarodowego Układu Jednostek Miar²⁶, obowiązującymi od 20 maja 2019 r. Wskazana wyżej zmiana definicji SI wymagała modernizacji państwowego wzorca jednostki miary masy i państwowego wzorca temperatury, którą przeprowadzono przed okresem objętym kontrolą. W pozostałych przypadkach zmiana polegała na zdefiniowaniu jednostek za pomocą stałych opisujących świat przyrody, tzw. stałych definiujących (stałe podstawowe i stałe techniczne).

(akta kontroli: tom I, str. 68-74)

¹⁸ Tj.: [1] wzorzec aktywności promieniotwórczej radionuklidów utrzymywany w Ośrodku Badawczo-Rozwojowym Izotopów POLATOM w Otwocku Świerku oraz [2] wzorzec temperatury w zakresie niskich wartości (od -259,3467°C do 0,01°C) utrzymywany w Instytucji Niskich Temperatur i Badań Strukturalnych PAN we Wrocławiu.

¹⁹ Wzorzec uznany decyzją nr 22 Prezesa GUM z 17 maja 2021 r.

²⁰ Wzorzec uznany decyzją nr 42 Prezesa GUM z 17 grudnia 2021 r.

²¹ Według stanu na 31 grudnia 2020 r.

²² Według stanu na 31 grudnia 2021 r. oraz 31 grudnia 2022 r.

²³ Według stanu na 30 czerwca 2023 r.

²⁴ Niepewność rozszerzona jest o rząd wielkości gorsza od niepewności wzorca odniesienia temperatury punktu rosy, dla którego było planowane ustanowienie wzorca państwowego. W okresie objętym kontrolą nie ponoszono w tym zakresie kosztów.

²⁵ Tj.: [1] wzorca odniesienia okrągłości (Z3) oraz [2] wzorca widmowego współczynnika luminacji w geometrii pomiaru 0:45. W okresie objętym kontrolą nie ponoszono w tym zakresie kosztów.

²⁶ Dalej: SI.

Źródłami wiedzy GUM odnośnie rozpoznania potrzeb w zakresie budowy i modernizacji wzorców, pomiarów oraz nowych rodzajów usług były m.in: prowadzone analizy, zapytania klientów, zapotrzebowanie krajowe na poziom i jakość realizowanych pomiarów, działalność innych NMI²⁷ i wzorce utrzymywane w danej dziedzinie pomiarowej przez inne kraje. Istotne znaczenie miały również rozwój technik pomiarowych i dostępności wzorców o najwyższym poziomie dokładności, korzyści z ustanowienia/rozwoju danego wzorca państwowego, możliwości finansowe i techniczne, rozwój naukowy w danym obszarze, zabezpieczenie realizacji spójności pomiarowej na terenie RP oraz zabezpieczenie przed ewentualnym pogorszeniem dokładności/niepewności w danej dziedzinie wynikające z redefinicji SI.

(akta kontroli: tom I, str. 89-93)

Według stanu na 30 czerwca 2023 r. w budowie znajdowało się 26 wzorców, rozumianych jako stanowiska wzorców pomiarowych, które są w trakcie tworzenia oraz stanowiska już kompletne, wymagające potwierdzenia najwyższej jakości metrologicznej i uznania przez Prezesa GUM jako wzorce państwowe. We wszystkich przypadkach wzorce te wpisano do harmonogramu zgłoszeń wzorców do uznania za państwowe w 2020 r. Obecnie zaktualizowane harmonogramy przewidują uznanie budowanych wzorców za wzorce państwowe w latach 2023 (II połowa) – 2025.

Prezes GUM wyjaśnił, że proces budowy wzorca państwowego jest wieloetapowy i obejmuje m.in. zakup całego stanowiska lub jego elementów, wyznaczenie charakterystyk metrologicznych oraz ich weryfikację/ocenę, przygotowanie procedur pomiarowych, udział w porównaniach międzynarodowych odbywających się w określonych cyklach lub wzorcowanie wzorca, ocenę powtarzalności i stabilności wzorca, opracowanie dokumentacji niezbędnej do uznania stanowiska za państwowy wzorzec jednostki miary. Prezes GUM wyjaśnił także, że proces budowy państwowego wzorca może trwać w przedziale od 10 do 15 lat. Dodał, że wpływ na sprawny przebieg prac nad budową państwowego wzorca mają: dostępność środków finansowych, możliwość udziału w odpowiednich szkoleniach lub stażach, liczba dedykowanego, wysokokwalifikowanego, merytorycznego personelu, stabilne warunki pracy zespołu, pozytywna weryfikacja wyników pomiarów i charakterystyk metrologicznych, organizacja porównań międzynarodowych w dziedzinie danego wzorca państwowego oraz stosunkowo krótki czas otrzymania wyników z porównania (porównania organizowane są przez Międzynarodowe Biuro Miar²⁸, Europejską Regionalną Organizację Metrologiczną²⁹, inne Regionalne Organizacje Metrologiczne, Komitety Doradcze oraz Międzynarodowy Komitet Miar), możliwość prowadzenia prac badawczo-rozwojowych, w tym dostęp do najnowszych publikacji naukowych, udział w konferencjach, możliwość publikacji wyników własnych prac badawczych. Prezes GUM dodał także, że koszty związane z budową państwowego wzorca oscylują na poziomie od 1,0 do 5,0 mln zł.

(akta kontroli: tom I, str. 14-15, 68-74, 86-105, 128, 309-346 plik 44-492)

Na podstawie próby obejmującej dwa państwowe wzorce jednostek miar, które w badanym okresie kontrolnym zostały uznane za państwowe wzorce jednostek miar, tj.: państwowy wzorzec jednostki miary lepkości kinematycznej oraz państwowy wzorzec jednostki miary mocy prądu elektrycznego przemiennego, stwierdzono, że:

- proces budowy państwowego wzorca jednostki miary lepkości kinematycznej rozpoczął się w latach 60. XX wieku, a proces doskonalenia państwowego wzorca jednostki miary mocy prądu elektrycznego przemiennego – w 2004 r;

²⁷ Krajowy Instytut Metrologiczny; dalej: NMI.

²⁸ Dalej: BIPM.

²⁹ Dalej: EUROMET.

- koszt budowy państwowego wzorca jednostki miary lepkości kinematycznej wyniósł szacunkowo ok. 600,0 tys. zł³⁰, a koszty modernizacji i utrzymania państwowego wzorca jednostki miary mocy elektrycznej prądu przemiennego, które poniesiono w 2022 r. wynosiły 398,0 tys. zł;
- według stanu na 30 czerwca 2023 r. z bezpośrednim użyciem wzorca lepkości kinematycznej wykonano 299 usług na łączną kwotę 94,2 tys. zł (netto), a w przypadku wzorca jednostki miary mocy prądu elektrycznego przemiennego 14 usług na kwotę 34,5 tys. zł (netto);
- postępowania w przedmiocie uznania ww. wzorców jednostek miar za państwowe wzorce jednostek miar i zgromadzona w ich toku dokumentacja były zgodne z przepisami rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 stycznia 2003 r. w sprawie uznawania wzorców jednostek miar za państwowe wzorce jednostek miar³¹;
- wzorce były przechowywane w miejscach i warunkach wskazanych w instrukcji obsługi, z zastrzeżeniem, że państwowy wzorzec jednostki miary lepkości kinematycznej był przechowany w nieprawidłowej temperaturze, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

NIK wskazuje, że proces uznawania wzorca jednostki miary lepkości kinematycznej trwał blisko 60 lat, co wielokrotnie przekraczało średni okres dla tego typu działań szacowany przez GUM w przedziale od 10 do 15 lat. Według złożonych wyjaśnień przez Dyrektora Zakładu Chemii Fizycznej i Środowiskowej GUM, do 1990 r. istniały w Polsce etalony państwowe³². W latach 90 poprzedniego wieku zaszła konieczność ponownego potwierdzenia zdolności metrologicznych wzorca lepkości kinematycznej w porównaniach międzynarodowych, takich jak EUROMET czy BIPM. W latach 2000-2020 dokonano szeregu modyfikacji stanowiska dotyczących m.in. zakupu mostka termometrycznego, czujników temperatury, zmodyfikowano również sposób odczytu temperatury. Ponadto, zakupiono specjalną łąźnię wiskozymetryczną o nietypowych wymiarach. Podkreślił, że łąźnia była prototypem i nie była dostępna na rynku komercyjnym, a rozwój technologiczny polegający na przejściu z odczytu czasu analogowego na cyfrowy oraz z pomiaru czujnikami rtęciowymi na czujniki rezystancyjne można wskazać jako mający duży wpływ (niepewność rozszerzona 0,1%) na rozwój stanowiska do pomiarów lepkości kinematycznej. Dodał również, że zrealizowano szereg modyfikacji stanowiska oraz uczestniczono w wielu porównaniach międzynarodowych, czego efektem jest posiadanie i utrzymanie własnej, niezależnej skali lepkości jako jeden z 11 krajów na świecie.

(akta kontroli: tom I, str. 50-54, 68-74, 86-105, 309-346 plik 44-492, str. 392-393)

Pracownik naukowo-dydaktyczny³³ Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie wyjaśnił m.in., że:

- procedura wzorcowania to zestaw operacji pomiarowych przypisanych danemu urządzeniu i wzorcowi podstawowemu. Powtarzana musi być okresowo w określonych odcinkach czasu odpowiadających okresowi ważności wzorcowania;
- państwowy wzorzec jednostki miary lepkości kinematycznej składa się z kompletu lepkościomierzy kapilarnych szklanych typu Ubbelohde o równomiernie rosnących średnicach, zestawu przyrządów do precyzyjnego pomiaru temperatury, łąźni wiskozymetrycznej i wzorca pierwotnego, którym jest woda dwukrotnie destylowana o przypisanych tabelarycznych wartościach lepkości kinematycznej i dynamicznej;

³⁰ Od rozpoczęcia badań w latach 60 XX w.

³¹ Dz. U. Nr 31 poz. 257, ze zm.

³² Wzorzec miary (przyrząd pomiarowy, materiał odniesienia lub układ pomiarowy) przeznaczony do zdefiniowania, zrealizowania, zachowania lub odtwarzania jednostki miary albo jednej lub wielu wartości pewnej wielkości i służący jako odniesienie.

³³ Dyscyplina/specjalności: nauki chemiczne, inżynieria materiałowa, inżynieria chemiczna.

- budowa wzorca powinna trwać co najmniej 4 lata w powiązaniu z międzynarodowym systemem miar;

- budowa przedmiotowego wzorca dla każdej średnicy kapilary (stała kapilary) jest pracą powielającą istniejące rozwiązania. Średnica kapilary jest związana z ustaloną szybkością przepływu laminarnego w czasie pomiaru dostosowaną do lepkości próbki. Ocena poziomu ufności wyniku pomiaru jest również znana z dostępnych metod statystycznych.

(akta kontroli: tom I, str. 394-399)

1.3. W badanym okresie kontrolnym nie były składane wnioski o uznanie wzorców jednostek miar za państwowe wzorce jednostek miar przez podmioty inne niż administracja miar.

(akta kontroli: tom I, str. 30, 92)

Nadzór w zakresie utrzymywania państwowych wzorców jednostek miar nad Instytucjami Desygnowanymi³⁴ polegał na przeprowadzaniu okresowych (w cyklu trzyletnim) kontroli przez pracowników GUM. W kontrolowanym okresie nie przeprowadzono kontroli. Ostatnie kontrole miały miejsce w 2020 r., a następne planowane kontrole planowane były na III/IV kwartał 2023 r.

(akta kontroli: tom I, str. 71)

1.4. Liczba wydanych decyzji potwierdzających spełnianie funkcji i wymagań technicznych dla kas rejestrujących na podstawie art. 111 ust. 6d pkt 1 ustawy o podatku od towarów i usług wynosiła: 13 w 2020 r.; 14 w 2021 r.; siedem w 2022 r. oraz osiem w I półroczu 2023 r.

(akta kontroli: tom I, str. 31)

W kontrolowanym okresie do GUM wpłynęło sześć wniosków o wydanie decyzji potwierdzającej dla kas rejestrujących o zastosowaniu specjalnym umieszczonych w urządzeniach do automatycznej sprzedaży towarów i usług³⁵, w ich przypadku stwierdzono, że:

- w czterech przypadkach wydano decyzje potwierdzające³⁶, w jednym³⁷ przypadku postępowanie było nadal prowadzone³⁸, a w jednym (na wniosek strony³⁹) postępowanie zawieszono⁴⁰;
- w przypadku sprawy, w której zawieszono postępowanie, czas jaki upłynął od wpływu⁴¹ wniosku do GUM do wydania postanowienia o zawieszeniu wynosił siedem dni;
- w przypadku czterech spraw, w których wydano decyzję potwierdzającą, czas, jaki upłynął od złożenia wniosku przez stronę postępowania (lub wpływu do GUM) do

³⁴ Instytucje utrzymujące państwowe wzorce jednostek miar, spoza administracji miar.

³⁵ Wiceprezes GUM wyjaśnił, że przepisy dotyczące kas rejestrujących nie wyróżniały kas rejestrujących przeznaczonych dla myjni samoobsługowych. Dodał ponadto, że informacja w tym zakresie nie była przekazywana wraz z wnioskiem, ani w toku prowadzonego postępowania. Powyższe okoliczności powodowały, że nie było możliwości wyodrębnienia wniosków o wydanie potwierdzenia dla kas przeznaczonych dla myjni samoobsługowych. Niemniej jednak, jak wyjaśnił, przepisy dotyczące kas rejestrujących wyróżniały kasy o zastosowaniu specjalnym, umieszczonych do automatycznej sprzedaży towarów i usług.

³⁶ Odpowiednio decyzje nr: [1] PT/1/2022 z 14 stycznia 2022 r. na wniosek złożony 27 lipca 2021 r. (data wpływu do GUM – 28 lipca 2021 r.); [2] PT/7/2022 z 17 października 2022 r. na wniosek złożony 6 kwietnia 2022 r. (data wpływu do GUM – 8 kwietnia 2022 r.); [3] PT/6/2022 z 8 czerwca 2022 r. na wniosek złożony 29 września 2021 r. oraz [4] PT/8/2023 z 22 czerwca 2023 r. na wniosek złożony 4 marca 2022 r.

³⁷ Wniosek złożony 25 listopada 2022 r.

³⁸ Według stanu na 6 września 2023 r.

³⁹ Z 13 kwietnia 2021 r. (data wpływu do GUM – 19 kwietnia 2021 r.).

⁴⁰ Postanowieniem Prezesa GUM nr DC-WCW.600.2.2021.2.MM z 20 kwietnia 2021 r.

⁴¹ Wniosek z 29 marca 2021 r. wpłynął do GUM 13 kwietnia 2021 r.

wydania decyzji wynosił odpowiednio: 161⁴², 168⁴³, 170⁴⁴ i 373⁴⁵ dni. W przypadku sprawy, w której nadal było prowadzone postępowanie, czas jaki upłynął od złożenia wniosku, do 6 września 2023 r.⁴⁶ wynosił 285 dni. W przypadku dwóch spraw stwierdzono przewlekłe prowadzenie postępowań, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;

- w pięciu sprawach, w których przedłużano termin załatwienia, informowano strony postępowania o niezakończonym terminie wraz z podaniem przyczyn zwłoki i nowego terminu załatwienia sprawy, do czego zobowiązywał art. 36 KPA, przy czym w trzech przypadkach⁴⁷, które szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*, pierwsze zawiadomienia o przedłużeniu terminu załatwienia sprawy przekazywano stronom z opóźnieniem;
- stronom zapewniono czynny udział w postępowaniu i umożliwiono wypowiedzenie się w sprawie zgromadzonego materiału dowodowego.

(akta kontroli: tom I, str. 76-77, 347-354 plik 43-63; tom II, str. 443-503 plik 154-664)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W wyniku oględzin⁴⁸ pomieszczenia, w którym przechowywane były wiskozymetry, stwierdzono, że temperatura w laboratorium wskazywana przez termohigrobarometr na stanowisku pomiarowym wynosiła 18,8°C. Tymczasem w Instrukcji obsługi państwowego wzorca jednostki miary lepkości kinematycznej w części III *Opis warunków przechowywania wzorca państwowego* wskazano, że dopuszczalne poziomy temperatury, w których należało przechowywać wiskozymetry, powinny mieścić się w przedziale od 19°C do 23°C. Tym samym nie dochowano dopuszczalnego (minimalnego) poziomu temperatury przechowywania wzorca.

Prezes GUM wyjaśnił, że odnotowane w czasie kontroli wskazanie temperatury mogło być chwilowe i spowodowane chłodniejszym nawiewem powietrza z klimatyzatora, a jego zdaniem odchylenie to nie ma żadnego wpływu na trwałość, funkcjonalność oraz bezpieczeństwo wiskozymetrów.

NIK wskazuje, że zasady określone w Instrukcji obsługi państwowego wzorca jednostki miary lepkości kinematycznej nie przewidywały odstępstw od dopuszczalnych zakresów temperatury w pomieszczeniu, w którym miały być przechowywane wiskozymetry. Należy również zauważyć, że zmiany temperatury podczas badań przeprowadzanych w laboratorium – nie więcej niż 0,5°C/1h dopuszczone były w granicach ustalonych zakresów temperatury (19-23°C), tj. nie oznaczały możliwości ich przekraczania. Dodatkowo wskazuje się, że kontrola temperatury jest najważniejszym pojedynczym parametrem umożliwiającym

⁴² Czas dla całego prowadzonego postępowania, tj. od złożenia wniosku 29 września 2021 r. do wydania decyzji 8 czerwca 2022 r. wynosił 252 dni. Niemniej jednak z powyższego okresu odjęto 91 dni, tj. czas, w którym Prezes GUM postanowieniem nr DC-WCW.600.17.2021.14.MM z 7 lutego 2022 r. zawiesił postępowanie na wniosek strony z 1 lutego 2022 r. do wznowienia postępowania 9 maja 2022 r. postanowieniem Prezesa GUM nr DC-WCW.600.17.2021.5.MM na wniosek strony z 5 maja 2022 r.

⁴³ Czas dla całego prowadzonego postępowania, tj. od wpływu wniosku do GUM 8 kwietnia 2022 r. do wydania decyzji 17 października 2022 r. wynosił 192 dni. Niemniej jedna z powyższego okresu odjęto 24 dni, tj. czas, w którym Prezes GUM postanowieniem nr DC-WCW.600.1.2022.6.MM z 19 lipca 2022 r. zawiesił postępowanie na wniosek strony z 18 lipca 2022 r. aż do wznowienia postępowania 12 sierpnia 2022 r. nr DC-WCW.600.1.2022.7.MM na wniosek strony z 10 sierpnia 2022 r.

⁴⁴ Licząc od daty wpływu do GUM, tj. od 28 lipca 2021 r.

⁴⁵ Czas dla całego prowadzonego postępowania, tj. od złożenia wniosku 4 marca 2022 r. do wydania decyzji 22 czerwca 2023 r., wynosił 475 dni. Niemniej jednak z powyższego okresu odjęto 102 dni, tj. czas, w którym Prezes GUM postanowieniem nr DC-WCW.600.3.2022.6.MM z 28 października 2022 r. zawiesił postępowanie na wniosek strony z 26 października 2022 r. aż do wznowienia postępowania 7 lutego 2023 r. postanowieniem Prezesa GUM nr DC-WCW.600.3.2022.7.PBi na wniosek strony z 6 lutego 2023 r.

⁴⁶ Do dnia badania sprawy przez kontrolera NIK.

⁴⁷ W tym w dwóch przypadkach, w których doszło do przewlekłości.

⁴⁸ Przeprowadzonych 24 sierpnia 2023 r.

uzyskanie dokładnego i precyzyjnego pomiaru lepkości kinematycznej, a nawet niewielka zmiana temperatury może mieć duży wpływ na lepkość cieczy.

(akta kontroli: tom I, str. 50-52, 81-86, 309-346 plik 353-492)

2. GUM przewlekłe prowadził dwa z sześciu badanych postępowań o wydanie decyzji potwierdzającej dla kas rejestrujących o zastosowaniu specjalnym umieszczonych w urządzeniach do automatycznej sprzedaży towarów i usług:

a) w jednym⁴⁹ przypadku pierwsze czynności w sprawie, polegające na wysłaniu do strony postępowania wezwania⁵⁰ do uzupełnienia złożonego wniosku, podjęto dopiero 23 czerwca 2022 r., a więc po upływie 111 dni od złożenia wniosku. Z notatki służbowej sporządzonej 21 czerwca 2022 r. przez pracownika merytorycznego prowadzącego sprawę, wynikało, że została ona błędnie przyporządkowana do innego postępowania prowadzonego z wniosku tego samego podmiotu, co spowodowało, iż w tym czasie nie prowadzono żadnych działań w kontrolowanej przez NIK sprawie.

Po uzupełnieniu wniosku przez stronę postępowania o brakujące elementy, 30 czerwca 2022 r. zlecono badania w celu stwierdzenia, czy spełnione zostały wymagania rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 26 maja 2020 r. w sprawie kas rejestrujących mających postać oprogramowania⁵¹. Niemniej jednak do 26 października 2022 r.⁵² (tj. przez kolejne 118 dni), badania nie zostały zakończone.

Również po wznowieniu⁵³ postępowania na wniosek strony z 6 lutego 2023 r., opieszale podejmowano kolejne działania. Przykładowo dopiero po 35 dniach od wznowienia postępowania, GUM pismem⁵⁴ z 14 marca 2023 r. wezwał stronę do uzupełnienia dokumentów, a pierwsze badania rozpoczęto 14 kwietnia 2023 r., a więc po 30 dniach, licząc od dnia złożenia uzupełnionych dokumentów przez stronę 15 marca 2023 r. Wprawdzie strona była wielokrotnie⁵⁵ informowana o niezłażeniu sprawy w ustawowym terminie i wyznaczano nowy termin, to jednak terminów wskazywanych w trzech zawiadomieniach nie dotrzymano. Sprawę zakończono dopiero w terminie wskazanym w czwartym⁵⁶ zawiadomieniu.

b) w jednym⁵⁷ przypadku pierwsze czynności w sprawie, polegające na wysłaniu do strony postępowania wezwania⁵⁸ do uzupełnienia złożonego wniosku podjęto 4 kwietnia 2023 r., a więc po upływie 130 dni od złożenia wniosku. Zlecenie badań nastąpiło 21 kwietnia 2023 r., a pierwsze badania zakończone wynikiem negatywnym rozpoczęto 8 maja 2023 r., tj. po 17 dniach od ich zlecenia. Wprawdzie strona była informowana o niezłażeniu sprawy w ustawowym terminie i wyznaczano nowy termin, to jednak terminu tego nie dochowano. Kolejny termin załażenia sprawy wyznaczono na 18 października 2023 r.

Wiceprezes GUM wyjaśnił, że z przewlekłością postępowania mamy do czynienia, gdy organ administracyjny w sposób nieuzasadniony przedłuża w trybie art. 36 § 2 KPA termin załażenia sprawy. W opinii GUM w prowadzonych sprawach, w trakcie ich biegu, taka sytuacja nie wystąpiła, a w związku z tym nie można mówić w przypadku tych spraw o wystąpieniu przewlekłości. Zaznaczył przy tym, że nie są

⁴⁹ Postępowanie prowadzone na wniosek złożony 4 marca 2022 r., zakończone decyzją nr PT/8/2023 z 22 czerwca 2023 r.

⁵⁰ Nr DC-WCW.600.3.2022.2.MM.

⁵¹ Dz. U. z 2023 r. poz. 1849.

⁵² Tj. do dnia złożenia wniosku o zawieszenie postępowania przez stronę postępowania.

⁵³ Postanowieniem Prezesa GUM z 7 lutego 2023 r., nr DC-WCW.600.3.2022.7.PBi.

⁵⁴ Nr DC-WCW.600.3.2022.9.PBi.

⁵⁵ Łącznie cztery razy.

⁵⁶ Zawiadomienie nr DC-WCW.600.3.2022.11.PBi z 28 kwietnia 2022 r., w którym termin przedłużono do 7 sierpnia 2023 r.

⁵⁷ Postępowanie prowadzone na wniosek z 25 listopada 2022 r., według stanu na 6 września 2023 r. postępowanie nie zostało zakończone.

⁵⁸ Nr DC-WCW.600.3.2023.2PBi.

to typowe postępowania administracyjne z uwagi na konieczność przeprowadzenia przez Urząd badań technicznych prototypowego urządzenia, jak i oceny spełnienia określonych prawem wymagań. W związku z tym w ocenie Urzędu nie powinno się utożsamiać długości postępowania z przewlekłością. Przyznał także, że przyczyną opóźnienia wysłania do strony postępowania wezwania do uzupełnienia złożonego wniosku po upływie odpowiednio 111 dni i 130 dni od złożenia wniosku była omyłka o charakterze kancelaryjnym, a wniosek został skierowany do niewłaściwej komórki Urzędu i przytrzymany w tejże komórce.

NIK wskazuje, że niekwestionowane przez Wiceprezesa GUM opóźnienia znacząco wpłynęły na długotrwały przebieg postępowania, powodując naruszenie terminów wynikających z art. 35 § 3 KPA. Opisane przypadki wskazują także, że kontrola zarządcza w GUM, nie zapewniła realizacji zadań w sposób w pełni zgodny z zasadami określonymi w art. 68 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁵⁹.

(akta kontroli: tom I, str. 76-77, 106-125, 347-354 plik 43-63; tom II, str. 443-503 plik 154-664)

3. W trzech z sześciu badanych przypadków⁶⁰ postępowań administracyjnych o wydanie decyzji potwierdzającej dla kas rejestrujących o zastosowaniu specjalnym umieszczanych w urządzeniach do automatycznej sprzedaży towarów i usług w latach 2021-2023 (I półrocze), skierowano z opóźnieniem zawiadomienia o braku możliwości załatwienia sprawy w dwumiesięcznym terminie określonym w art. 35 § 3 KPA i wskazującego nowy termin załatwienia sprawy⁶¹. Opóźnienia wynosiły od dwóch do 85 dni. Powyższe stanowiło naruszenie dyspozycji art. 36 § 1 KPA w zw. z art. 35 § 3 KPA.

Wiceprezes GUM wyjaśnił, że w przypadku decyzji PT 1/2022, przyczyną niezakończenia tej sprawy w terminie były bieżące utrudnienia w funkcjonowaniu Urzędu spowodowane sytuacją epidemiczną i kontynuowanie badań technicznych warunkujących wydanie rozstrzygnięcia w sprawie. W pozostałych przypadkach przyczyną tego stanu były omyłki o charakterze kancelaryjnym, a wnioski zostały skierowane do niewłaściwej komórki Urzędu i przytrzymane w tejże komórce.

(akta kontroli: tom I, str. 76-77, 106-125, 347-354 plik 43-63; tom II, str. 443-503 plik 154-664)

OCENA CZĄSTKOWA

W GUM funkcjonował przejrzysty podział kompetencji, odpowiedzialności i nadzoru nad wykonaniem zadań obejmujących utrzymywanie i rozwój systemu legalnych jednostek miar oraz państwowych wzorców jednostek miar. W okresie objętym kontrolą zgodnie z przepisami i procedurami uznawano wzorce jednostek miar za państwowe wzorce jednostek miar oraz rzetelnie prowadzono dokumentację w tym zakresie.

W przypadku dwóch z sześciu badanych postępowań w sprawie wydawania potwierdzeń spełniania funkcji i wymagań technicznych dla kas rejestrujących na podstawie art. 111 ust. 6d pkt 1 ustawy o podatku od towaru i usług, stwierdzono przewlekłe prowadzenie spraw przez GUM. Ponadto stwierdzono przechowywanie państwowego wzorca lepkości kinematycznej niezgodnie z instrukcją jego obsługi oraz prowadzenie trzech z sześciu badanych postępowań w sprawie wydawania potwierdzeń spełniania funkcji i wymagań technicznych dla kas rejestrujących z naruszeniem terminów określonych w art. 35 § 3 KPA.

⁵⁹ Dz. U. z 2023 r. poz. 1270, ze zm.; dalej: ufp.

⁶⁰ Tj.: [1] postępowanie prowadzone na wniosek złożony: 27 lipca 2021 r., który wpłynął do GUM 28 lipca 2021 r., zakończone decyzją nr PT/1/2022 z 14 stycznia 2022 r.; [2] postępowanie prowadzone na wniosek złożony 4 marca 2022 r., zakończone decyzją nr PT/8/2023 z 22 czerwca 2023 r. oraz [3] postępowanie prowadzone na wniosek z 25 listopada 2022 r., według stanu na 6 września 2023 r. postępowanie nie zostało zakończone.

⁶¹ [1] Wniosek wpłynął do GUM 28 lipca 2021 r., a pierwsze zawiadomienie o terminie skierowano 30 września 2021 r.; [2] Wniosek wpłynął do GUM 4 marca 2022 r., a pierwsze zawiadomienie o terminie skierowano 5 lipca 2022 r. oraz [3] Wniosek wpłynął do GUM 25 listopada 2022 r., a pierwsze zawiadomienie o terminie skierowano 19 kwietnia 2023 r.

NIK zwraca również uwagę, że proces uznawania wzorca jednostki miary lepkości kinematycznej trwał blisko 60 lat, co wielokrotnie przekraczało średni okres dla tego typu działań szacowany przez GUM w przedziale od 10 do 15 lat.

OBSZAR

2. Planowanie i wykonywanie zadań z zakresu prawnej kontroli metrologicznej oraz ustawy o towarach paczkowanych

Opis stanu faktycznego

2.1. W GUM wprowadzone zostały instrukcje i wytyczne dotyczące realizacji zadań z zakresu prawnej kontroli metrologicznej⁶² oraz ustawy o towarach paczkowanych.

(akta kontroli: tom I, str. 9-42)

W okresie objętym kontrolą, wyodrębniono komórki organizacyjne GUM, którym przypisano zadania w zakresie prawnej kontroli metrologicznej oraz ustawy o towarach paczkowanych. Szczegółowy zakres zadań ww. komórek określały regulaminy wewnętrzne.

Stan zatrudnienia w tych komórkach organizacyjnych wynosił odpowiednio: 37 osób⁶³, 52 osoby⁶⁴, 51 osób⁶⁵ oraz 53 osoby⁶⁶. W tym czasie liczba wakatów wynosiła kolejno: pięć; dwa; pięć oraz cztery. Prezes GUM wyjaśnił, że przyczyny tego stanu związane były z fluktuacją zatrudnienia, przechodzeniem na emeryturę pracowników oraz oczekiwaniami finansowymi kandydatów spełniających warunki do zatrudnienia, przekraczającymi możliwości finansowe Urzędu.

(akta kontroli: tom II, str. 251-260, 443-503 pliki 745-757)

2.2. Liczba wydanych decyzji administracyjnych w sprawie zatwierdzenia typu przyrządu pomiarowego, o których mowa w art. 8f ust. 3 pkt 1 Prawa o miarach, wynosiła⁶⁷:

- w 2020 r. – 80 decyzji, z czego 77 decyzji dotyczyło zbiorników pomiarowych do cieczy i po jednej decyzji dotyczyło: wagi samochodowej do ważenia pojazdów w ruchu, przyrządu do pomiaru prędkości w kontroli ruchu drogowego oraz miernika poziomu dźwięku;
- w 2021 r. – 75 decyzji, z czego 74 decyzje dotyczyły zbiorników pomiarowych do cieczy, a jedna decyzja dotyczyła drogowej cysterny pomiarowej;
- w 2022 r. – 73 decyzji, z czego 72 decyzje dotyczyły zbiorników pomiarowych do cieczy, a jedna decyzja dotyczyła drogowej cysterny pomiarowej;
- w 2023 r. – 20 decyzji (wszystkie dotyczyły zbiorników pomiarowych do cieczy).

Prezes GUM prowadził rejestr zatwierdzonych typów przyrządów pomiarowych, zgodnie z art. 16 ust. 1 pkt 5 lit. b Prawa o miarach. Rejestr ten był ogłaszany w Dzienniku Urzędowym GUM⁶⁸, w formie wydawanych raz na kwartał obwieszczeń. W dwóch przypadkach (na 10 obwieszczeń ogłoszonych w okresie objętym kontrolą⁶⁹) nie dotrzymano terminu ogłoszenia danego obwieszczenia, co zostało szerzej opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

⁶² O której mowa w rozdziale 3 Prawa o miarach.

⁶³ Według stanu na 1 stycznia 2021 r.

⁶⁴ Według stanu na 1 stycznia 2022 r.

⁶⁵ Według stanu na 1 stycznia 2023 r.

⁶⁶ Według stanu na 30 czerwca 2023 r.

⁶⁷ Według stanu na 31 grudnia danego roku, a w przypadku 2023 r. według stanu na dzień 30 czerwca.

⁶⁸ Zgodnie z art. 18 ust. 2 pkt 1 Prawa o miarach.

⁶⁹ Były to obwieszczenia: [1] z 17 maja 2021 r. (Dz.Urz. GUM poz. 11), [2] z 19 lipca 2021 r. (Dz.Urz. GUM poz. 18), [3] z 2 listopada 2021 r. (Dz.Urz. GUM poz. 28), [4] z 8 lutego 2022 r. (Dz.Urz. GUM poz. 4), [5] z 21 kwietnia 2022 r. (Dz.Urz. GUM poz. 12), [6] z 19 lipca 2022 r. (Dz.Urz. GUM poz. 18), [7] z 19 października 2022 r. (Dz.Urz. GUM poz. 29), [8] z 16 stycznia 2023 r. (Dz.Urz. GUM poz. 3), [9] z 19 kwietnia 2023 r. (Dz.Urz. GUM poz. 9) i [10] z 11 lipca 2023 r. (Dz.Urz. GUM poz. 15).

(akta kontroli: tom I, str. 32; tom II, str. 307-312, 443-503 pliki 1-3)

Na podstawie próby dziewięciu postępowań⁷⁰ w zakresie wydania decyzji administracyjnej w sprawie zatwierdzenia typu przyrządu pomiarowego⁷¹ stwierdzono, że:

- postępowania prowadzono na podstawie wniosków o zatwierdzenie typu przyrządu pomiarowego, składanych przez producenta przyrządu lub jego upoważnionego przedstawiciela. Wnioski te zawierały wymagane dane oraz załączniki⁷², a w przypadku stwierdzenia braków, Prezes GUM wzywał wnioskodawcę do uzupełnienia wniosku, zgodnie z art. 8e ust. 1 Prawa o miarach;
- decyzje w sprawie zatwierdzenia typu wydawano po przeprowadzeniu badania typu przyrządu pomiarowego, o którym mowa w art. 8f ust. 1 Prawa o miarach. Prezes GUM zlecał przeprowadzenie ww. badań właściwym dyrektorom OUM⁷³. Protokoły z ww. badań zawierały dane określone w § 9 ust. 2 rozporządzenia w sprawie prawnej kontroli metrologicznej;
- wydane decyzje administracyjne były zgodne ze wzorem określonym w załączniku nr 1 do rozporządzenia w sprawie prawnej kontroli metrologicznej. Prezes GUM wydając ww. decyzje nadawał znak zatwierdzenia typu oraz określał miejsce umieszczenia cech zabezpieczających⁷⁴.

(akta kontroli: tom II, str. 1-250, 349-357, 443-503 pliki 934-1222)

2.3. Liczba wydanych⁷⁵ upoważnień do legalizacji (pierwotnej lub ponownej)⁷⁶ udzielonych jednostkom spoza administracji miar wynosiła⁷⁷:

- w 2020 r. – siedem, a łącznie obowiązywało 15 upoważnień,
- w 2021 r. – trzy, a łącznie obowiązywało 13 upoważnień,
- w 2022 r. – cztery, a łącznie obowiązywało 13 upoważnień,
- w 2023 r. – dwa, a łącznie obowiązywało 12 upoważnień.

W ww. latach Prezes GUM nie cofał udzielonych upoważnień na podstawie art. 16a ust. 6 Prawa o miarach.

(akta kontroli: tom I, str. 33; tom II, str. 443-503 plik 12)

Na podstawie próby pięciu postępowań⁷⁸ w zakresie wydania decyzji administracyjnej w sprawie udzielenia⁷⁹ lub przedłużenia⁸⁰ upoważnienia⁸¹ stwierdzono, że:

- postępowania prowadzono na podstawie wniosków o udzielenie lub przedłużenie upoważnienia, które zawierały wymagane dane i załączniki⁸², w szczególności dokumenty potwierdzające spełnianie warunków do wydania upoważnienia;

⁷⁰ Zakończonych wydaniem decyzji nr: [1] ZT 24/2021 z 25 maja 2021 r., [2] ZT 43/2021 z 9 września 2021 r., [3] ZT 51/2021 z 1 października 2021 r., [4] ZT 53/2021 z 12 października 2021 r., [5] ZT 8/2022 z 4 marca 2022 r., [6] ZT 28/2022 z 20 maja 2022 r., [7] ZT 71/2022 z 9 grudnia 2022 r., [8] ZT 3/2023 z 10 stycznia 2023 r. i [9] ZT 10/2023 z 28 marca 2023 r.

⁷¹ Co stanowiło 5,96% wydanych w tej sprawie decyzji w okresie objętym kontrolą.

⁷² O których mowa w odpowiednio § 4 i § 5 rozporządzenia Ministra Przedsiębiorczości i Technologii z dnia 22 marca 2019 r. w sprawie prawnej kontroli metrologicznej przyrządów pomiarowych (Dz. U. poz. 759, ze zm.); dalej: rozporządzenie w sprawie prawnej kontroli metrologicznej.

⁷³ Zgodnie z § 8 ust. 2 rozporządzenia w sprawie prawnej kontroli metrologicznej.

⁷⁴ Zgodnie z art. 8f ust. 5 Prawa o miarach.

⁷⁵ W tym przedłużonych.

⁷⁶ Dalej: upoważnienia.

⁷⁷ Według stanu na 31 grudnia danego roku, a w przypadku 2023 r. według stanu na 30 czerwca 2023 r.

⁷⁸ Zakończonych wydaniem decyzji nr: [1] UU 1/2022 z 28 czerwca 2022 r., [2] UU 1/2023 z 16 maja 2023 r., [3] ZU 1/2021 z 24 listopada 2021 r., [4] ZU 1/2022 z 24 maja 2022 r. i [5] ZU 3/2022 z 6 grudnia 2022 r.

⁷⁹ Dwie decyzje.

⁸⁰ Trzy decyzje.

⁸¹ Co stanowiło 55,56% wydanych w tej sprawie decyzji w okresie objętym kontrolą.

⁸² O których mowa w § 5, § 6 i § 7 rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 29 marca 2005 r. w sprawie upoważnień do legalizacji pierwotnej lub legalizacji ponownej przyrządów pomiarowych (Dz. U. Nr 69, poz. 615); dalej: rozporządzenie w sprawie upoważnień do legalizacji.

- Prezes GUM każdorazowo zwracał się do właściwego dyrektora OUM o zajęcie stanowiska w sprawie celowości wydania albo przedłużenia upoważnienia, zgodnie z § 8 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia w sprawie upoważnień do legalizacji;
- wydanie upoważnienia każdorazowo poprzedzone było czynnościami sprawdzającymi⁸³ w zakresie zgodności danych podanych we wniosku o wydanie albo przedłużenie upoważnienia ze stanem faktycznym i prawnym, o których mowa w § 8 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia w sprawie upoważnień do legalizacji. Z czynności tych sporządzano protokół, zgodnie z § 8 ust. 2 tego rozporządzenia.

(akta kontroli: tom II, str. 443-503 pliki 758-933)

Kontrole podmiotów upoważnionych do legalizacji, o których mowa w art. 16g Prawa o miarach, realizowane były przez właściwych dyrektorów OUM, na podstawie planów kontroli opracowywanych zgodnie z corocznymi wytycznymi Prezesa GUM. Liczba przeprowadzonych w latach 2021 – I półroczu 2023 kontroli wyniosła odpowiednio: 14, dziewięć i siedem. Nieprawidłowości stwierdzono w jednym podmiocie i polegały one m.in. na brakach w składanych wnioskach o legalizację⁸⁴ oraz błędach w wystawianych świadectwach legalizacji⁸⁵. W wyniku ww. nieprawidłowości skierowano do podmiotu zalecenia pokontrolne.

(akta kontroli: tom II, str. 307-312, 443-503 pliki 44, 47, 127-144, 150-153)

2.4. Liczba funkcjonujących punktów legalizacyjnych, o których mowa w art. 17 ust. 1 Prawa o miarach, wynosiła w latach 2020-2023⁸⁶ odpowiednio: 161, 160, 150 i 148.

W okresie objętym kontrolą utworzono łącznie 135 takich punktów, w tym: w 2021 r. utworzono 62 punkty legalizacyjne, w 2022 r. – 67 punktów legalizacyjnych, a w 2023 r. – sześć punktów legalizacyjnych. W ww. latach nie wystąpiły przypadki nieuwzględnienia wniosku o utworzenie punktu, zniesiono natomiast trzy punkty, po jednym punkcie w każdym badanym roku. Powyższe zniesienia następowały na wniosek podmiotów prowadzących te punkty.

(akta kontroli: tom I, str. 34; tom II, str. 443-503 pliki 8, 10)

Na podstawie próby czterech⁸⁷ postępowań w zakresie wydania decyzji administracyjnej w sprawie utworzenia punktu legalizacyjnego⁸⁸ oraz jednego⁸⁹ postępowania w sprawie zniesienia punktu legalizacyjnego⁹⁰ stwierdzono, że:

- postępowania prowadzono na podstawie wniosków o utworzenie punktu legalizacyjnego, które zawierały wymagane dane i załączniki⁹¹;
- Prezes GUM każdorazowo zasięgał opinii⁹² właściwego dyrektora OUM w sprawie możliwości utworzenia danego punktu z uwzględnieniem potrzeb gospodarki⁹³, niemniej nie zawiadamiał o tym wnioskodawcy, zgodnie z art. 106 § 2 KPA, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Ponadto, Prezes GUM nie wymagał i nie egzekwował wyrażenia opinii przez dyrektorów OUM w drodze postanowienia, na które służy stronie zażalenie, zgodnie z art. 106 § 5 KPA, co także zostało szerzej opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;

⁸³ W miejscu, w którym miała być wykonywana działalność objęta upoważnieniem.

⁸⁴ Braki te dotyczyły np. numeru identyfikacji podatkowej (NIP) wnioskodawcy lub określenia przyczyny zgłoszenia przyrządu pomiarowego do legalizacji ponownej.

⁸⁵ Polegających np. na powoływaniu nieprawidłowych podstaw prawnych.

⁸⁶ Według stanu na 31 grudnia danego roku, a w przypadku 2023 r. według stanu na 30 czerwca 2023 r.

⁸⁷ Co stanowiło 2,96% wydanych w tej sprawie decyzji w okresie objętym kontrolą.

⁸⁸ Zakończonych wydaniem decyzji nr: [1] UPL 41/2021 z 15 września 2021 r., [2] UPL 54/2021 z 29 listopada 2021 r., [3] UPL 42/2022 z 15 lipca 2022 r. i [4] UPL 61/2022 z 5 grudnia 2022 r.

⁸⁹ Co stanowiło 33,33% wydanych w tej sprawie decyzji w okresie objętym kontrolą.

⁹⁰ Zakończonego wydaniem decyzji nr ZPL 1/2022 z 29 lipca 2022 r.

⁹¹ O których mowa w § 2 i § 3 rozporządzenia w sprawie punktów legalizacyjnych.

⁹² Zgodnie z art. 17 ust. 1 Prawa o miarach.

⁹³ W przypadku wniosku o zniesienie punktu – o opinię w tym zakresie.

- wydanie decyzji w sprawie utworzenia punktu każdorazowo poprzedzone było czynnościami sprawdzającymi⁹⁴ w zakresie zgodności danych podanych we wniosku o utworzenie punktu legalizacyjnego ze stanem faktycznym i prawnym, o których mowa w § 6 ust. 1 rozporządzenia w sprawie punktów legalizacyjnych. Z czynności tych sporządzano protokół, zgodnie z § 6 ust. 2 tego rozporządzenia.

Jak wyjaśnił Prezes GUM, zasadność utworzenia punktu legalizacyjnego weryfikowana jest podczas postępowania w sprawie utworzenia danego punktu, na podstawie opinii właściwego dyrektora OUM. Wyjaśnił również, że koszty związane z funkcjonowaniem punktów legalizacyjnych są ponoszone przez przedsiębiorców prowadzących te punkty, a jedyne koszty administracji miar dotyczą przejazdów pracowników administracji miar do punktu legalizacyjnego, w którym wykonują czynności w ramach swoich obowiązków służbowych. Dochody z legalizacji wykonywanej w punktach legalizacyjnych są natomiast przychodem administracji miar i są ewidencjonowane w OUM, na obszarze działania których powyższe punkty funkcjonują. Przychody te wyniosły łącznie: w 2020 r. – 10 383,8 tys. zł, w 2021 r. – 13 645,6 tys. zł, w 2022 r. – 10 519,6 tys. zł i w I półroczu 2023 r. – 4 859,6 tys. zł.

Informacje o utworzeniu lub zniesieniu punktów legalizacyjnych ogłaszane były w Dzienniku Urzędowym GUM⁹⁵, w formie wydawanych raz na kwartał obwieszczeń. Jednakże w jednym przypadku nie ogłoszono informacji o zniesieniu punktu legalizacyjnego, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Ponadto, w dwóch przypadkach (na 10 obwieszczeń ogłoszonych w okresie objętym kontrolą⁹⁶) nie dotrzymano terminu ogłoszenia danego obwieszczenia, co zostało szerzej opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli: tom I, str. 34; tom II, str. 264-282, 317-324, 443-503 pliki 1-3, 605-744)

2.5. Prezes GUM prowadził, zgodnie z art. 25 ust. 1 ustawy o towarach paczkowanych, ogólnodostępny⁹⁷ rejestr znaków identyfikacyjnych producentów butelek miarowych⁹⁸ (dalej: znaki identyfikacyjne). Rejestr ten spełniał wymogi określone w art. 25 ust. 2 ww. ustawy, tj. zawierał: [1] firmę producenta, [2] siedzibę i adres, [3] numer, pod którym producent został wpisany do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym oraz [4] symbol graficzny stanowiący znak identyfikacyjny.

Liczba zarejestrowanych znaków identyfikacyjnych wynosiła (stan na 31 grudnia): w 2020 r. – 22, w 2021 r. – 22, w 2022 r. – 23 i w 2023 r. (stan na 30 czerwca) – 23.

W okresie objętym kontrolą, do Prezesa GUM wpłynęło⁹⁹ jedno zgłoszenie znaku identyfikacyjnego. Zgłoszenie to zawierało wymagane dane¹⁰⁰, a znak identyfikacyjny został wpisany przez Prezesa GUM do rejestru w drodze decyzji administracyjnej¹⁰¹, zgodnie z art. 26 ust. 6 ustawy o towarach paczkowanych.

⁹⁴ W miejscu, w którym miał być utworzony punkt legalizacyjny.

⁹⁵ Zgodnie z art. 18 ust. 2 pkt 2 Prawa o miarach.

⁹⁶ Były to obwieszczenia: [1] z 27 kwietnia 2021 r. (Dz. Urz. GUM poz. 8), zmienione obwieszczeniem z 12 maja 2021 r. (Dz. Urz. GUM poz. 10), [2] z 30 lipca 2021 r. (Dz. Urz. GUM poz. 22), [3] z 4 listopada 2021 r. (Dz. Urz. GUM poz. 29), [4] z 11 lutego 2022 r. (Dz. Urz. GUM poz. 5), [5] z 28 kwietnia 2022 r. (Dz. Urz. GUM poz. 13), [6] z 28 lipca 2022 r. (Dz. Urz. GUM poz. 21), [7] z 19 października 2022 r. (Dz. Urz. GUM poz. 28), [8] z 25 stycznia 2023 r. (Dz. Urz. GUM poz. 5), [9] z 4 maja 2023 r. (Dz. Urz. GUM poz. 10) i [10] z 8 sierpnia 2023 r. (Dz. Urz. GUM poz. 19).

⁹⁷ Rejestr dostępny był w Biuletynie Informacji Publicznej GUM (dalej: BIP), pod adresem: <https://bip.gum.gov.pl/bip/klient-w-urzedzie/rejestry/rejestr-znakow-identyfi/41,Rejestr-znakow-identyfikacyjnych-producentow-buterek-miarowych.html> [dostęp: 23 sierpnia 2023 r.].

⁹⁸ O których mowa w art. 24 ust. 1 ustawy o towarach paczkowanych.

⁹⁹ W 2022 r.

¹⁰⁰ Tj. dane, o których mowa w art. 25 ust. 2 ustawy o towarach paczkowanych, zgodnie z art. 26 ust. 1 ww. ustawy.

¹⁰¹ Decyzja nr B1/2022 z 21 września 2022 r.

Prezes GUM poinformował zgodnie z art. 27 ustawy o towarach paczkowanych, o nowym znaku identyfikacyjnym Komisję Europejską¹⁰² oraz umieścił w BIP zaktualizowany rejestr znaków identyfikacyjnych.

Prezes GUM prowadził współpracę ze wskazanymi w ustawie o towarach paczkowanych organami inspekcji, związaną z wymianą danych o podmiotach paczkujących oraz o stwierdzonych podczas kontroli nieprawidłowościach. Ponadto, GUM pozyskiwał bazy podmiotów produkujących towary paczkowane z rejestrów publicznych, jak i komercyjnych baz danych, a następnie przekazywał je do OUM celem ich weryfikacji.

(akta kontroli: tom I, str. 15; tom II, str. 3-10, 283-304, 307-316, 333, 366, 443-503 pliki 9, 441-456)

2.6. Prezes GUM określał w formie wytycznych główne obszary kontroli na kolejny rok, z uwzględnieniem m.in. wyników kontroli realizowanych przez OUM, skarg i wniosków oraz przeprowadzonych analiz ryzyka. Na ich podstawie dyrektorzy OUM sporządzali plany kontroli, przekazywane następnie Prezesowi GUM.

W okresie objętym kontrolą w administracji miar zaplanowano łącznie m.in.:

- w 2021 r. – 11 800 kontroli przyrządów pomiarowych w miejscach stosowania (użytkowników przyrządów pomiarowych), 14 kontroli podmiotów posiadających upoważnienia do legalizacji oraz 365 kontroli podmiotów paczkujących, zrealizowano natomiast 5 514 kontroli użytkowników przyrządów pomiarowych¹⁰³, 15 kontroli podmiotów posiadających upoważnienia do legalizacji¹⁰⁴ oraz 1 379 kontroli podmiotów paczkujących, w tym 248 kontroli planowych¹⁰⁵ i 1 131 kontroli doraźnych;
- w 2022 r. – 12 083 kontrole przyrządów pomiarowych w miejscach stosowania, 13 kontroli podmiotów posiadających upoważnienia do legalizacji oraz 406 kontroli podmiotów paczkujących, zrealizowano natomiast 8 924 kontrole użytkowników przyrządów pomiarowych¹⁰⁶, dziewięć kontroli podmiotów posiadających upoważnienia do legalizacji¹⁰⁷ oraz 1 968 kontroli podmiotów paczkujących, w tym 335 kontroli planowych¹⁰⁸ i 1 633 kontroli doraźnych;
- w I połowie 2023 r. – 9 961 kontroli przyrządów pomiarowych w miejscach stosowania, 13 kontroli podmiotów posiadających upoważnienia do legalizacji oraz 363 kontrole podmiotów paczkujących.

Dyrektor Departamentu Nadzoru i Kontroli GUM wyjaśniła, że niezrealizowanie planów kontroli w latach 2021 i 2022 spowodowane było m.in.: [1] obostrzeniami wynikającymi z epidemii COVID-19, w tym przymusowymi przerwami w przeprowadzaniu kontroli i długotrwałym przebywaniem pracowników na kwarantannie, [2] kumulacją zleceń do legalizacji po okresie pandemicznym, przez co w niektórych okresach nastąpiło oddelegowanie pracowników z obszaru nadzoru do wykonywania czynności legalizacji oraz [3] odchodzeniem pracowników na emeryturę i nieskutecznymi naborami.

W wyniku prowadzonych przez administrację miar kontroli nałożono:

- w 2020 r. łącznie 307 grzywien na kwotę 49,4 tys. zł¹⁰⁹;
- w 2021 r. łącznie 310 grzywien na kwotę 54,0 tys. zł¹¹⁰;

---

¹⁰² E-mailem z 27 września 2022 r.

¹⁰³ Co stanowiło 46,73% planu.

¹⁰⁴ Co stanowiło 107,14% planu.

¹⁰⁵ Co stanowiło 67,95% planu.

¹⁰⁶ Co stanowiło 73,86% planu.

¹⁰⁷ Co stanowiło 69,23% planu.

¹⁰⁸ Co stanowiło 82,51% planu.

¹⁰⁹ W tym 269 grzywien na kwotę 42,2 tys. zł w wyniku kontroli prowadzonych na podstawie Prawa o miarach i 38 grzywien na kwotę 7,2 tys. zł w wyniku kontroli prowadzonych na podstawie ustawy o towarach paczkowanych.

¹¹⁰ W tym 277 grzywien na kwotę 47,5 tys. zł w wyniku kontroli prowadzonych na podstawie Prawa o miarach i 33 grzywien na kwotę 6,5 tys. zł w wyniku kontroli prowadzonych na podstawie ustawy o towarach paczkowanych.

- w 2022 r. łącznie 534 grzywny na kwotę 97,0 tys. zł¹¹¹;
- w I połowie 2023 r. łącznie 236 grzywien na kwotę 48,3 tys. zł¹¹².

Informacje o przeprowadzonych przez administrację miar kontrolach, GUM przedstawiał w rocznych sprawozdaniach z kontroli¹¹³ publikowanych w BIP. Niemniej, ww. sprawozdania sporządzane były w sposób nierzetelny, co zostało szerzej opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W ramach zadań nadzorczych, GUM wykonywał kontrole działalności organów administracji miar, na podstawie sporządzanego corocznie planu kontroli. W latach 2021-2023 zaplanowano po siedem kontroli w OUM, w czterech obszarach tematycznych¹¹⁴. W 2021 r. zrealizowano trzy kontrole, a w 2022 r. cztery kontrole¹¹⁵.

Stwierdzone przez GUM nieprawidłowości dotyczyły m.in.: [1] dokumentowania czynności związanych z prawną kontrolą metrologiczną oraz z przeprowadzaniem czynności kontrolnych przez pracowników jednostki kontrolowanej, [2] gospodarki finansowej, [3] zarządzania personelem czy [4] procesu zamówień publicznych.

(akta kontroli: tom I, str. 9-16; tom II, str. 312-313, 370-377, 443-503, pliki 44-153)

W latach 2021 – 2023 (I półrocze) do GUM wpłynęło 17 skarg dotyczących funkcjonowania administracji miar, z których pięć zostało uznanych za zasadne. Na podstawie próby obejmującej sześć skarg, stwierdzono, że były one rozpatrywane zgodnie z przepisami określonymi w dziale VIII KPA. W okresie objętym kontrolą do GUM nie odnotowano wpływu petycji spełniających wymogi ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach¹¹⁶, a także wniosków.

W latach 2021 – 2023 (I półrocze) GUM nie otrzymał zgłoszenia o braku zgodności zalegalizowanych przyrządów pomiarowych z wydanym dla nich świadectwem typu (zatwierdzeniem typu). Zgłaszane były natomiast przypadki nieprawidłowości w użytkowaniu przyrządów pomiarowych do pomiaru prędkości pojazdów w kontroli ruchu drogowego, spowodowane stosowaniem tych przyrządów niezgodnie z instrukcją obsługi. Do GUM wpływały także pisma z sądów, prowadzących postępowania dotyczące odmów przyjęcia mandatów, zawierające prośby o przekazanie m.in. kopii decyzji zatwierdzenia typu przyrządów do pomiaru prędkości pojazdów w kontroli ruchu drogowego, świadectw legalizacji tych przyrządów, jak również o wyjaśnienia dotyczące działania tych przyrządów. Ponadto we wskazanym zakresie GUM na swojej stronie internetowej¹¹⁷ opisał zasady dopuszczenia do użytkowania, czynności wykonywane podczas legalizacji pierwotnej i ponownej, czynności serwisowe, warunki użytkowania i poprawności pomiarów, kwestie dotyczące wycofania z użytkowania przyrządów do pomiaru prędkości pojazdów w kontroli ruchu drogowego oraz informacje dodatkowe o przyrządach do pomiaru prędkości w kontroli ruchu drogowego. Dodatkowo w 2019 r. Prezes GUM wystosował do sądów okręgowych oraz sądów rejonowych pismo, w którym przekazane zostały praktyczne wyjaśnienia dotyczące kwestii pomiarów prędkości

¹¹¹ W tym 446 grzywien na kwotę 75,0 tys. zł w wyniku kontroli prowadzonych na podstawie Prawa o miarach i 88 grzywien na kwotę 22,0 tys. zł w wyniku kontroli prowadzonych na podstawie ustawy o towarach paczkowanych.

¹¹² W tym 181 grzywien na kwotę 32,0 tys. zł w wyniku kontroli prowadzonych na podstawie Prawa o miarach i 55 grzywien na kwotę 16,3 tys. zł w wyniku kontroli prowadzonych na podstawie ustawy o towarach paczkowanych.

¹¹³ W okresie objętym kontrolą były to: [1] Sprawozdanie z kontroli wykonanych w 2021 r. i [2] Sprawozdanie z kontroli wykonanych w 2022 r.

¹¹⁴ Z czego podczas jednostkowej kontroli realizowano kilka obszarów.

¹¹⁵ Dyrektor Departamentu Nadzoru i Kontroli GUM wyjaśniła, że na niezrealizowanie wszystkich zaplanowanych kontroli w OUM wpływ miała sytuacja związana z wprowadzeniem stanu epidemii COVID-19 oraz wprowadzonymi ogólnokrajowymi obostrzeniami, jak również konsekwencje związane z panującą epidemią, dotyczące absencji w pracy zarówno pracowników Departamentu Nadzoru i Kontroli GUM, jak i pracowników OUM.

¹¹⁶ Dz. U. z 2018 r. poz. 870.

¹¹⁷ <https://www.gum.gov.pl/pl/aktualnosci/komunikaty/2934,informacje-na-tematprzyrzadow-do-pomiaru-predkosci-w-kontroli-ruchu-drogowego.html> [data dostępu: 23 sierpnia 2023 r.].

pojazdów przez laserowe przyrządy do pomiaru prędkości pojazdów w kontroli ruchu drogowego. Natomiast kontrole użytkowników przyrządów pomiarowych, w tym przyrządów do pomiaru prędkości pojazdów w kontroli ruchu drogowego wykonywane były przez OUM.

(akta kontroli: tom I, str. 15-18, 44-45, 77-78, 309-346 plik 1-43; tom II, str. 443-503 plik 4-13)

GUM użytkował system ŚWITEŻ, oddany do użytkowania 1 kwietnia 2022 r. Jak wyjaśnił Prezes GUM, system ten oprócz umożliwienia elektronicznego obiegu dokumentacji związanej z realizacją usług, zawierał stopniowo uzupełniane bazy danych klientów oraz przyrządów pomiarowych podlegających legalizacji. Dodatkowo umożliwiał monitorowanie ważności świadectw oraz certyfikatów wydawanych w wyniku czynności związanych z prawną kontrolą metrologiczną przyrządów pomiarowych (legalizacja), oceną zgodności, wzorcowaniem, ekspertyzą czy też wytwarzaniem certyfikowanych materiałów odniesienia. System zawierał także rejestr producentów i importerów towarów paczkowanych lub butelek miarowych oraz użytkowników przyrządów pomiarowych. Przeprowadzone oględziny¹¹⁸ systemu ŚWITEŻ wykazały, iż system umożliwiał dostęp uprawnionym pracownikom m.in. do rejestrów: [1] kontrahentów (tj. wszystkich podmiotów, które z uwagi na prowadzoną działalność są klientami GUM)¹¹⁹, [2] stacji paliw, zawierającego informacje na temat istniejących stacji paliw i funkcjonujących na nich przyrządów pomiarów¹²⁰ i [3] przyrządów pomiarowych, zawierającego informacje o zarejestrowanych przyrządach pomiarowych¹²¹.

Według wyjaśnień Prezesa GUM, stopniowo uzupełniane w systemie bazy danych dadzą OUM dostęp do narzędzia wspomagającego planowanie kontroli. Nie było jednak możliwe wskazanie konkretnej daty wprowadzenia danych dotyczących wszystkich przyrządów pomiarowych i podmiotów podlegających kontroli do systemu, z uwagi na: [1] brak ustawowego obowiązku zgłaszania do OUM przyrządów pomiarowych, wprowadzonych do użytkowania po dokonaniu oceny zgodności na podstawie przepisów ustawy z dnia 13 kwietnia 2016 r. o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku¹²², [2] różne okresy legalizacji przyrządów pomiarowych – od pół roku do 15 lat i [3] brak ustawowego obowiązku informowania organu administracji miar o zbyciu użytkowanego przyrządu pomiarowego.

NIK wskazuje, że wdrożenie systemu ŚWITEŻ nastąpiło z dwuletnim opóźnieniem, gdyż prace nad tym projektem zaplanowano na lata 2016-2020, a faktyczna jego realizacja nastąpiła w latach 2018-2022. Przyczynami tego stanu były w szczególności przedłużające się terminy rozstrzygnięcia postępowania przetargowego, a także problemy występujące już podczas realizacji umowy, spowodowane również epidemią COVID-19¹²³.

(akta kontroli: tom I, str. 18-19; tom II, str. 337-348, 366-369)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W czterech przypadkach¹²⁴ obwieszczenia, o których mowa w art. 18 ust. 2 pkt 1 i 2 Prawa o miarach, tj. zawierające rejestr zatwierdzonych typów przyrządów

¹¹⁸ W dniu 11 września 2023 r.

¹¹⁹ Który zawierał 85 314 rekordów.

¹²⁰ Który zawierał 2 334 rekordy. Przy czym w bazach Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów znajduje się wykaz 9 068 stacji paliw według stanu na 30 stycznia 2023 r. (https://uokik.gov.pl/wykazy_podmiotow.php).

¹²¹ Który zawierał 695 188 rekordów.

¹²² Dz. U. z 2022 r. poz. 1854.

¹²³ Wyniki kontroli NIK: P/16/020, P/20/001, P/21/001, P/22/001 i P/23/001.

¹²⁴ Na 20 ogłoszonych obwieszczeń, tj. 10 dotyczących rejestru zatwierdzonych typów przyrządów pomiarowych i 10 dotyczących informacji o utworzeniu lub zniesieniu punktów legalizacyjnych.

pomiarowych (dwa przypadki¹²⁵) oraz informacje o utworzeniu lub zniesieniu punktów legalizacyjnych (dwa przypadki¹²⁶), zostały ogłoszone w Dzienniku Urzędowym GUM z przekroczeniem (od trzech do 12 dni) terminu¹²⁷ określonego w zarządzeniach Dyrektora Generalnego GUM w sprawie zasad i trybu prowadzenia prac legislacyjnych w Głównym Urzędzie Miary¹²⁸.

Prezes GUM wyjaśnił, że opóźnienia w przygotowaniu obwieszczeń wynikały z oczekiwania na dostarczenie do Urzędu zwrotnych potwierdzeń odbioru decyzji, co jest niezbędne do ustalenia prawomocności decyzji oraz ustalenia daty ważności decyzji (w przypadku decyzji w sprawie utworzenia punktów legalizacyjnych). Dodatkowo Prezes wskazał na ograniczenia w funkcjonowaniu komórek organizacyjnych GUM spowodowane epidemią COVID-19.

NIK zwraca uwagę, że terminy ogłoszenia obwieszczeń zostały określone w wewnętrznych uregulowaniach GUM, wobec czego powinny być ustalone w sposób umożliwiający ich przestrzeganie.

(akta kontroli: tom II, str. 307-311, 443-503 pliki 1-3)

2. W jednym przypadku¹²⁹ nie ogłoszono w Dzienniku Urzędowym GUM informacji o zniesieniu punktu legalizacyjnego¹³⁰, mimo obowiązku wynikającego z art. 18 ust. 2 pkt 2 Prawa o miarach.

Prezes GUM wyjaśnił, że ww. informacja nie została opublikowana z powodu przeoczenia. W trakcie kontroli NIK w Dzienniku Urzędowym GUM zostało ogłoszone obwieszczenie Prezesa GUM z dnia 7 września 2023 r. w sprawie zniesienia punktu legalizacyjnego w okresie od dnia 1 kwietnia 2023 r. do dnia 30 czerwca 2023 r.¹³¹ z ww. informacją o zniesieniu punktu legalizacyjnego.

(akta kontroli: tom II, str. 307-312)

3. Prezes GUM nie zawiadamiał strony¹³², na podstawie art. 106 § 2 KPA, o zwróceniu się do właściwego dyrektora OUM o wyrażenie opinii w sprawie możliwości utworzenia danego punktu legalizacyjnego z uwzględnieniem potrzeb gospodarki.

Prezes GUM wyjaśnił, że wykładnia art. 106 § 2 KPA wskazuje jasno, że ma ona zastosowanie tylko wtedy, gdy przepisy prawa uzależniają wydanie decyzji od współdziałania organów i ma to charakter obligatoryjny, wobec czego art. 106 § 2 KPA nie ma zastosowania w ww. przypadku.

NIK wskazuje, że zgodnie z art. 17 ust. 1 Prawa o miarach, zasięgnięcie opinii właściwego dyrektora OUM jest niezbędne dla wydania przedmiotowej decyzji. Wobec powyższego, art. 106 § 2 KPA znajduje zastosowanie w przypadku postępowania w sprawie wydania decyzji o utworzeniu punktu legalizacyjnego.

(akta kontroli: tom II, str. 331-334, 349-363, 443-502 pliki 605-744)

---

¹²⁵ Obwieszczenia: [1] z dnia 17 maja 2021 r. w sprawie rejestru zatwierdzonych typów przyrządów pomiarowych w okresie od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 marca 2021 r. i [2] z dnia 8 lutego 2022 r. w sprawie rejestru zatwierdzonych typów przyrządów pomiarowych w okresie od dnia 1 października 2021 r. do dnia 31 grudnia 2021 r.

¹²⁶ Obwieszczenia: [1] z dnia 11 lutego 2022 r. w sprawie utworzenia i zniesienia punktów legalizacyjnych w okresie od dnia 1 października 2021 r. do dnia 21 grudnia 2021 r. i [2] z dnia 8 sierpnia 2023 r. w sprawie utworzenia punktów legalizacyjnych w okresie od dnia 1 kwietnia 2023 r. do dnia 30 czerwca 2023 r.

¹²⁷ Tj. do dnia 5 maja danego roku (za okres od 1 stycznia do 31 marca), do dnia 5 lutego następnego roku (za okres od 1 października do 31 grudnia) i do dnia 5 sierpnia danego roku (za okres od 1 kwietnia do 30 czerwca).

¹²⁸ Zarządzenie nr 8 z dnia 25 kwietnia 2019 r. (obowiązujące do 31 grudnia 2021 r.) i zarządzenie nr 24 z dnia 27 grudnia 2021 r. (obowiązujące od 1 stycznia 2022 r.).

¹²⁹ Na łącznie 138 decyzji, tj. 135 decyzji o utworzeniu punktu legalizacyjnego i trzy decyzje o zniesieniu punktu legalizacyjnego.

¹³⁰ Na podstawie decyzji nr ZPL 1/2023 z 9 czerwca 2023 r.

¹³¹ Dz. Urz. GUM poz. 20.

¹³² Wnioskodawcy o utworzenie punktu legalizacyjnego.

4. Wyrażenie opinii przez dyrektorów OUM w sprawie możliwości utworzenia danego punktu legalizacyjnego nie następowało w drodze postanowienia, na które służy stronie zażalenie, zgodnie z art. 106 § 5 KPA, a Prezes GUM nie wymagał i nie egzekwował wyrażenia opinii w takiej formie.

Prezes GUM wyjaśnił, że w konsekwencji przyjęcia, iż art. 106 § 2 KPA nie ma zastosowania do postępowań w sprawie wydania decyzji o utworzeniu punktu legalizacyjnego, nie ma również w tym przypadku zastosowania art. 106 § 5 KPA.

W ocenie NIK, zarówno art. 106 § 2 KPA, jak i art. 106 § 5 KPA, mają zastosowanie do ww. postępowań, z uwagi na treść art. 17 ust. 1 Prawa o miarach i wynikającą z niej obligatoryjność zasięgnięcia przez GUM opinii dyrektora OUM przed wydaniem decyzji o utworzeniu punktu legalizacyjnego.

(akta kontroli: tom II, str. 331-334, 349-363, 443-502 pliki 605-744)

5. Sprawozdania z wykonania kontroli za rok 2021 i 2022 zawierały błędne dane dotyczące: [1] liczby przeprowadzonych kontroli użytkowników przyrządów pomiarowych – wskazano odpowiednio 5 596 i 9 024 zamiast 5 514 i 8 924, [2] liczby przeprowadzonych w 2021 r. kontroli podmiotów upoważnionych do legalizacji – wskazano 16 zamiast 15 oraz [3] liczby zaplanowanych na 2022 r. kontroli użytkowników przyrządów pomiarowych – wskazano 12 103 zamiast 12 083. Zdaniem NIK, świadczy to o nierzetelnym sporządzaniu ww. sprawozdań.

Dyrektor Departamentu Nadzoru i Kontroli GUM wyjaśniła, że ww. rozbieżności wynikały z omyłek pisarskich oraz błędnie sporządzonych przez OUM zestawieniach, ujętych w sprawozdaniach.

(akta kontroli: tom II, str. 370-377, 443-502 pliki 45-46)

OCENA CZĄSTKOWA

W GUM, co do zasady, prawidłowo planowano i wykonywano zadania z zakresu prawnej kontroli metrologicznej oraz wynikające z ustawy o towarach paczkowanych. Prezes GUM, w ramach funkcjonującego od 2022 r. systemu ŚWITEŻ, podjął działania zmierzające do stworzenia ogólnopolskiej bazy przyrządów pomiarowych na potrzeby prowadzenia prawnej kontroli metrologicznej, przy czym dotychczas nie zdołano zapewnić jej kompletności.

Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości dotyczyły: [1] opóźnień w publikacji w Dzienniku Urzędowym GUM obwieszczeń w sprawach: rejestru zatwierdzonych typów przyrządów pomiarowych oraz informacji o utworzonych i zniesionych punktach legalizacyjnych; [2] niezawiadomianiu strony, na podstawie art. 106 § 2 KPA, o zwróceniu się do właściwego dyrektora OUM o wyrażenie opinii w sprawie możliwości utworzenia danego punktu legalizacyjnego; [3] nieegzekwowania od dyrektorów OUM wyrażania w drodze postanowienia opinii w sprawie możliwości utworzenia punktu legalizacyjnego; [4] nierzetelnego sporządzania rocznych sprawozdań z kontroli.

OBSZAR

3. Ustalanie i dochodzenie należności wynikających z ustawowych zadań

Opis stanu faktycznego

W latach 2020-2023 (I półrocze) GUM wykonał ogółem:

- 578 czynności organów administracji miar, wynikających z art. 24 ust. 2 Prawa o miarach, z których uzyskał ogółem 6 391,8 tys. zł przychodów¹³³;

¹³³ W tym: w 2020 r. wykonano 147 czynności, z których uzyskano 1 599,8 tys. zł; w 2021 r. wykonano 189 czynności, z których uzyskano 1 767,2 tys. zł, w 2022 r. wykonano 190 czynności, z których uzyskano 1 976,6 tys. zł, w 2023 r. (I półrocze) wykonano 52 czynności, z których uzyskano 1 048,2 tys. zł.

- 46 959 czynności cywilnoprawnych określonych w art. 25 Prawa o miarach, z których uzyskał 12 722,8 tys. zł przychodów¹³⁴;
- 3 916 czynności organów administracji, wynikających z art. 40 ust. 2 ustawy z dnia 5 lipca 2018 r. o tachografach¹³⁵, z których uzyskał 3 859,2 tys. zł przychodów¹³⁶.

Objętą kontrolą próba dokumentacji 25 wykonanych czynności na podstawie art. 24 ust. 2¹³⁷ i art. 25¹³⁸ Prawa o miarach oraz art. 40 ust. 2 ustawy o tachografach¹³⁹, która przyniosła 128,7 tys. zł przychodu, wykazała, że GUM, w każdej sprawie w sposób rzetelny i we właściwej wysokości pobrał opłaty za czynności urzędowe i wynagrodzenia za czynności cywilnoprawne. Opłaty i wynagrodzenie w 24 przypadkach pokrywały koszty wykonania tych czynności, a w jednym przypadku dla opłaty ustalonej zgodnie z rozporządzeniem Ministra Przedsiębiorczości i Technologii z dnia 12 kwietnia 2019 r. w sprawie wysokości opłat za czynności organów administracji miar związane z tachografami¹⁴⁰, koszty były wyższe o 0,5 tys. zł.

(akta kontroli: tom I, str. 35-42, 65-67, 131-135, 358-391 plik 26-277)

W kontrolowanym okresie należności ogółem Urzędu wyniosły odpowiednio:

- w 2020 r. – 7 273,6 tys. zł (w tym 926, 5 tys. zł należności przeterminowane),
- w 2021 r. – 8 101,1 tys. zł (w tym 602,6 tys. zł należności przeterminowane),
- w 2022 r. – 7 691,8 tys. zł (w tym 470,3 tys. zł należności przeterminowane),
- w 2023 r. (I półrocze) – 4 029,5 tys. zł (w tym 519,0 tys. zł należności przeterminowane).

(akta kontroli: tom I, str. 35)

Łączna kwota zaległości z tytułu pięciu poddanych badaniu należności przeterminowanych na 30 czerwca 2023 r. wynosiła 250,9 tys. zł, z czego według stanu na 7 września 2023 r. skutecznie odzyskano 78,3 tys. zł (w tym 1,8 tys. zł z tytułu odsetek i kosztów egzekucji). Zaległości te powstały z tytułu opłat za wykonywane przez GUM czynności administracji miar, wynikające z art. 24 ust. 2 Prawa o miarach lub art. 40 ust. 2 ustawy o tachografach. W sprawach tych prawidłowo realizowano czynności związane z dochodzeniem należności.

(akta kontroli: tom I, str. 129-130, 358-391 plik 1-15, 278-303; tom II, str. 443-503 plik 14-43)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

NIK pozytywnie ocenia podejmowane przez GUM w okresie kontroli działania w zakresie ustalania i dochodzenia należności wynikających z realizacji ustawowych zadań.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

¹³⁴ W tym: w 2020 r. wykonano 14 020 czynności, z których uzyskano 3 480,7 tys. zł; w 2021 r. wykonano 12 670 czynności, z których uzyskano 3 769,5 tys. zł, w 2022 r. wykonano 13 899 czynności, z których uzyskano 3 674,0 tys. zł, w 2023 r. (I półrocze) wykonano 6 370 czynności, z których uzyskano 1 798,6 tys. zł.

¹³⁵ Dz. U. 2023 r. poz. 324, ze zm.

¹³⁶ W tym: w 2020 r. wykonano 1 523 czynności, z których uzyskano 1 114,0 tys. zł; w 2021 r. wykonano 1 024 czynności, z których uzyskano 1 302,4 tys. zł, w 2022 r. wykonano 809 czynności, z których uzyskano 912,7 tys. zł, w 2023 r. (I półrocze) wykonano 560 czynności, z których uzyskano 530,1 tys. zł.

¹³⁷ 10 spraw.

¹³⁸ 10 spraw.

¹³⁹ Pięć spraw.

¹⁴⁰ Dz. U. poz. 746.

Uwaga NIK zwraca uwagę, że opisane w niniejszym wystąpieniu pokontrolnym nieprawidłowości związane z prowadzonymi postępowaniami administracyjnymi w sprawie potwierdzenia spełniania funkcji i wymagań technicznych dla kas rejestrujących, wskazują na potrzebę podjęcia działań wzmacniających w GUM kontrolę zarządczą w celu zapewnienia realizacji zadań zgodnie z art. 68 ust. 1 ufp.

- Wnioski
1. Zapewnienie terminowego ogłaszania w Dzienniku Urzędowym GUM wymaganych obwieszczeń.
  2. Zawiadomienie strony o zwróceniu się do właściwego dyrektora OUM o wyrażenie opinii w sprawie możliwości utworzenia danego punktu legalizacyjnego.
  3. Egzekwowanie wyrażania w formie postanowień opinii dyrektorów OUM w sprawie możliwości utworzenia danego punktu legalizacyjnego.
  4. Rzetelne sporządzanie sprawozdań z przeprowadzonych kontroli.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa NIK. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 16 października 2023 r.

Prezes
Najwyższa Izba Kontroli
Marian Banaś

.....
podpis